

Un coet ha petat als dits de Reagan

L'accident del Challenger ha transcendit l'àmbit científic-tècnic, perquè les aspiracions que movien l'operació també se n'eixien. L'espectacle ha esdevingut polític i ha esguitat el president Regan.

Santi Soler

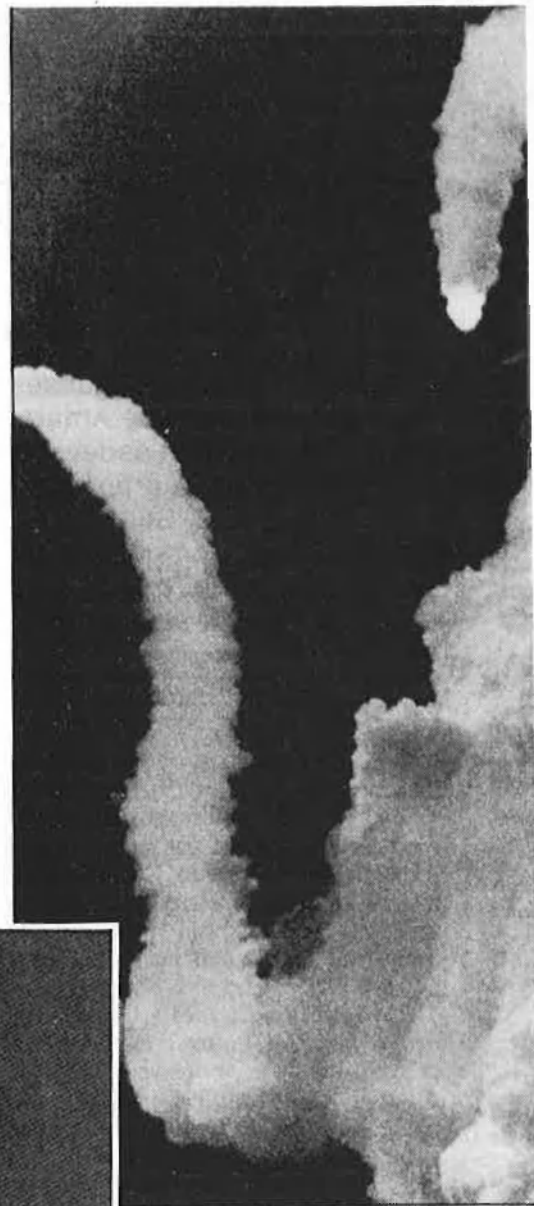
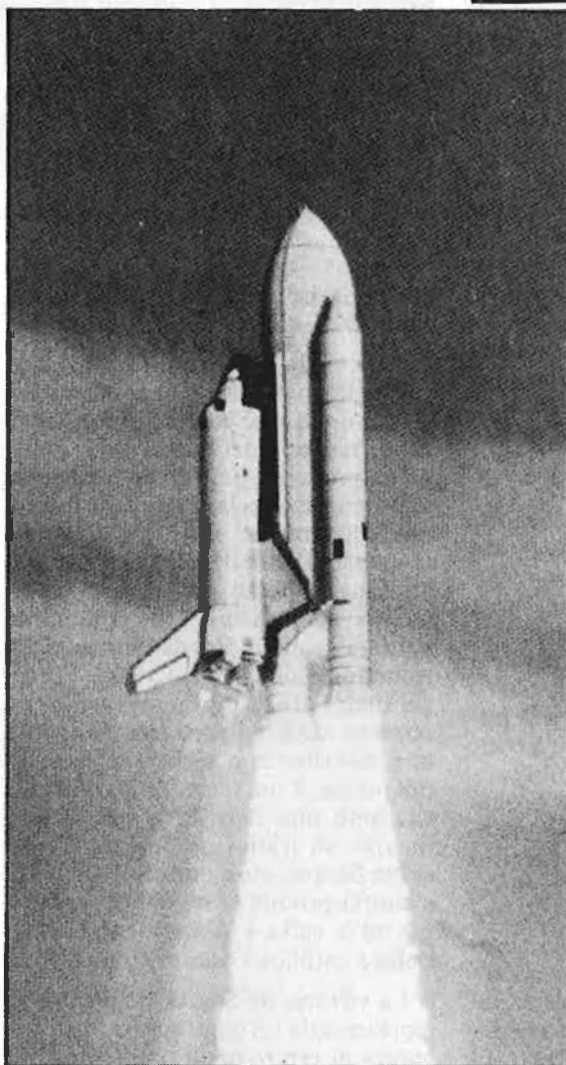
Quan la política esdevé espectacle

El fet és tràgicament concís de formular: als 75 segons de sortir de Cap Canaveral i havent assolit l'alçada d'uns 40 Km, un transbordador espacial tripulat per set persones, a més de dues vegades la velocitat del so, esclatava el 28 de gener d'enguany dibuixant en el cel de les pantalles un sinistre cigne d'esvelt coll. No han estat pas les primeres vides que es cobra la cursa de l'espai, i malauradament no seran tampoc les últimes: Set persones han mort, just als 19 anys i un dia que els americans tingueren el primer accident col·lectiu aparató (tres persones morint cremades, assajant una càpsula «Apollo»).

I, tanmateix, el to que embolcalla l'un i l'altre cas els fa esdevenir radicalment diferents: en 1967 tres persones morien pel progrés de la humanitat, preu lògic en tot experiment científic; enguany, set persones han mort en una operació on es barrejaven els objectius científic-tècnics i els de propaganda, per fer costat al paper pioner dels EUA en la cursa mig militar mig tecnològica impulsada per la prepotent política Reagan vers el domini de l'espai, al qual també aspiren —a part dels soviètics— els europeus, els xinesos, els indis i els japonesos, ara com ara...

Ja sabem que la ciència i la tecnologia seguiran endavant sense defallir, que tothom posarà sobre la taula tota mena de suposicions entorn de la causa de l'explosió —que «hi faltava un caragol», per dir-ho així— i que les conclusions definitives no s'arribaran a aclarir mai; que parlarem de ciutats-fàbrica volant en total ingravidesa, però no de satèl·lits-espia o d'altres sofisticacions de Guerra dels Estels: l'alenada patriòtica de la gran nació americana ha traumatitzat tot el país, des del president fins a la dona de fer feines domèstiques.

Són coses que passen arreu, a la CBS, a Moscou, a Prado del Rey o a TV3: els polítics tenen assessors d'imatge, fan campanyes per sortir a la premsa ben sovint (encara que sigui com a perdedors), i sobretot procuren allò que en l'argot de l'ofici diuen «xuplar càmera»; més que d'un partit polític o d'un sindicat, van sobretot

Esquerra, el transbordador espacial. Dreta, explosió del Challenger.

darrere un determinat enquadrament a la tele o de determinades posicions en les fotos de premsa. Allò que tant ens han dit als periodistes, que una imatge val més que mil paraules, avui es tradueix, segons la picaresca del lloc, en imatges portadores i/o denegadores de milers de vots cada una.

Sense personalitzar sobre els tics de Pujol o l'accent de González i duent més enllà la cosa: ¿qui no ha vist a fi d'any per la «pantalla hipnòtica» de la TV un balanç-resum de les notícies més importants del passat 1985? Ens parlen del «nou look» del

Kremlin, hi veiem Nancy i Reagan fent esquetxos humorístics per animar els seus votants... La trobada a Ginebra de Reagan i Gorvatxev no era per parlar pas de pau sinó per distendrir l'ambient amb un petit espot publicitari on ambdós es troben, encaixen i seuen cantó per cantó (cadascun amb el corresponent guardaespalles al darrere) (¡ep!). Són imatges que ens han ofert en informes i telenotícies les tres cadenes que de moment tenim i més d'una volta, per suggerir-nos un missatge: *Reagan podria ser pacifista*. Els professionals de la imatge es passen, doncs, el seu temps ficant-nos gols amb àrbitres comprats.

L'operació del transbordador també duia el seu missatge: Si l'espai és a l'abast del govern dels EUA, vol dir que és a l'abast de tots els americans. I l'administració Reagan, que ha escatimat els seus crèdits a tota una sèrie de projectes de la NASA, per plantejar-se «massa a llarg termini», no volgué discutir els milions per promoure un vol previst com «de

rutina», amb una campanya publicitària que incloïa: un mes llarg explicant qui eren els set tripulants, un per un, professionalment, familiarment, etc.; i remarcar que en l'apartat d'enginyers i biòlegs aquesta volta s'ha inclòs, a proposta del president, una mestra, una civil, una noia de 37 anys, seleccionada entre més de 17.000 candidates, per fer una teleclasse, la de major audiència mai celebrada. Una vegada que tot això hagués reeixit, vindria la ja anunciada selecció d'un periodista que fes el seu reportatge, en viu, de «l'espai a l'abast».

De l'espectacle al contraespectacle

Per arredonar aquesta fita, calia una massiva audiència televisiva i una retransmissió en directe, tant de l'enlairament del transbordador com de la classe impartida des del seu interior: però la T.V. en directe sovint traïx o depassa els objectius previstos, com tothom sap. A «Reagan pacifista» calia afegir «l'espai és al nostre abast», i fer-ho en forma d'imatges. És el que passa quan la política esdevé espectacle: que l'espectacle pot esdevenir política. Un xic el que insinua Guy Debord al seu llibre *La societat de l'espectacle*: «L'espectacle és el capital en un grau tal d'acumulació, que es transforma en imatge».

Era un espot caríssim, però rendible si l'èxit l'hagués acompanyat: els seus resultats polítics subjacents —prèdica de l'«OTAN, sí», omnipotència *urbi et orbi* de Reagan i de la gran nació americana...— podien compensar sobradament tanta despesa: seria l'entrada d'un espot més llarg i pensat a nivell de tot el planeta, una mena de «menjada de coco» col·lectiva. Sense pretendre-ho i per una d'aquestes «ironies de la història», una malaguanyada mestra ha mort, fent, així, en directe, «una lliçó» a tota la nació i a tot el planeta: el fracàs s'ha transformat en *contraespot*: tothom traumatitzat als 75 segons de retransmissió.

I també tothom en parla del vessant tècnic i n'oblida l'ideològic, expressat per Reagan en substituir el «discurs sobre l'estat de la Unió» (previst en cas d'èxit) per unes frases a la televisió: «Són moments de dol... Ens havíem acostumat a la idea d'explorar uns altres mons com a cosa normal. El que ha passat ara ha de recordar-nos que encara som pioners... de l'espai...» (El guió canvia però ell segueix igual, actor dolent, massa poc dúctil, pioner i *cowboy* per sempre). □

tano

tano

tano

tano

tano

tano

GANDIA